

Täysistunto

Keskiviikko 19.4.2017 klo 13.59—16.01

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

15.05 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Tässä edellisessä keskustelussa monet edustajat viittasivat näihin vaikeisiin koulutusleikkauksiin. Tuli mieleen vain, että mikä olisi sellainen leikkaus, joka olisi helppo. Heinonen kuittasi jo niin, että no, hiusten leikkaaminen voi olla helppoa, ainakin meille miehille.

Arvoisa puhemies! Korkeakouluopiskelijoista joka kuudennella on lapsi tai lapsia. Opintotuki poikkeaa muista syyperusteisista etuuksista siten, että tuen määrään ei vaikuta lapsen huoltajuus tai lasten lukumäärä. Muissa Pohjoismaissa perheelliset opiskelijat on huomioitu huoltajakorotuksilla tai korkeammilla tulorajoilla. Suomessakin on aiemmin ollut huoltajakorotus, mutta se poistettiin opintotukiuudistuksen yhteydessä vuonna 92. Hallituksen päättämät opintotukileikkaukset ja muutokset etuuksiin voivat merkitä opiskelevalle perheelle yli 1 000 euron vuosittaista tulonmenetystä. Leikkaukset astuvat voimaan elokuussa 2017.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit esittivät tämän vuoden vaihtoehtobudjetissaan, että jokaiselle lapsen huoltajana toimivalle opiskelijalle maksettaisiin opintorahakaudelta 200 euron huoltajalisä. Perheen ja opiskelun yhdistämistä olisi helpotettava perheellisille opiskelijoille maksettavalla uudella huoltajalisällä. Hallituksen olisi mielestäni syytä tarttua tähän esitykseen tulevassa väliaikariihessä. Nyt olisi tärkeää antaa jokin myönteinen signaali perheellisille opiskelijoille.

15.07 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Tämä on kuin jatkoa tuohon äskeiseen keskusteluun. Eihän nämä opintotukileikkaukset todellakaan miellyttäviä asioita ole. Samanaikaisesti on kuitenkin muistettava, että lähes miljardilla tuetaan suomalaisia opiskelijoita vuositasolla ja leikkausten jälkeenkin suomalainen järjestelmä on varsin antelias.

Mutta varsinaisesti tähän lakiesitykseen liittyen: Tässä kyllä kai kädet kyynärpäitä myöten ristissä ollaan, että Kela suoriutuu tästä tehtävästä. Ei niin, etteikö Kelalla tietotaitoa, osaamista tähän olisi, mutta tämä sosiaaliasioitten siirto, toimeentuloasioitten siirto, Kelalle on tuonut vähän sellaisia "jäljet pelottavat" -ajatuksia mieleen. Mutta toivotaan nyt — ja ei olla pelkästään "toivotaan toivotaan" -linjalla, vaan kyllä Kelan täytyy tästä asiasta suoriutua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

15.08 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys tähtää hallitusohjelman yhteen tärkeään päämäärään, byrokratian purkamiseen. Kelaa on ryöpytetty tässä toimeentulotukiasiaissa viime aikoina aika kovalla kädellä, varmaan jonkun verran perustellustikin, mutta olihan se tilanne aivan valtava ryöppy, kun koko toimeentulotukiasia siirtyi Kelalle, ja siitä aiheutui tämä valtava työruuhka. No, nyt lehtitietojen mukaan käsittelyajat ovat lyhenemässä niin, että noin viikon sisällä hakemuksesta tulee päätös siinä asiassa.

Ja tämä opintotukiasia, mikä nyt on tässä hallituksen esityksessä pääasiana: On aivan todella hieno asia, että tässä poistetaan tämä opintotukilautakunnan turha byrokratia välistä eli kun oppilaitokset raportoivat tämän opintotukihakemuksen Kelalle, siellä sitten ole-massa olevien tiedostojen kautta saadaan tämä päivitettyä nopeasti ja päätös syntymään nopeasti. Erittäin kannatettava byrokratianpurkuesitys.

Tässä yhteydessä toivoisin vain sen verran lisäksi vielä, että — kun moni opiskelija tänä päivänä opiskelee ahkerasti ja saa sitä opintotukea vielä lisäksi ja kun siitähän tietyissä olo-suhteissa voi aiheutua, että oppilaan ahkeruudesta sitten rangaistaan silleen, että hänen opintotukeaan peritään myöhemmin takaisin — niitä rajoja pikkuisen tarkastettaisiin, ettei sitä ahkeraa opiskelijaa nyt heti rokotettaisi siitä ylimääräisestä sadan tai kahdensadan euron vuotuisesta tulosta, minkä hän hankkii esimerkiksi kesälomansa aikana. Hän kuitenkin omalla aktiivisuudellaan ja ahkeruudellaan on halunnut osoittaa, että hän haluaa tehdä työtä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi, ja siitä, jos välittömästi tulee sitten opintotukileikkaus palkkioksi, en pidä. Siinä ei ole ainakaan kannustavuutta minun mielestäni yhtään, ja toivon, että siihen lähiaikoina puututaan. [Eduskunnasta: Samaa mieltä!]

15.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Opintotuen siirto oppilaitoksilta Kelalle on varmaan perusteltua tämän hallinnon yksinkertaistamiseksi ja ehkä päällekkäisten toimintojen poistamiseksi.

Mutta yksi asia, joka esille nousee myös tässä hallituksen esityksessä, on se, että tämä vähentää opiskelijoiden saamaa henkilökohtaista palvelua korkeakouluissa. Korkeakouluissa annettaisiin jatkossa vain yleisluontoista neuvontaa ja Kansaneläkelaitos vastaisi opiskelijan henkilökohtaisesta palvelusta.

Ja kun itse olen halunnut pitää — ja päättänyt, että pidän — esillä tätä verkkoesteettömyyttä aina, kun tehdään näitä uudistuksia, joissa viedään palveluita, tässäkin tapauksessa todennäköisesti, aika monen osalta verkkoon eli sähköiseen, niin haluan nostaa verkkoesteettömyyden esille ja toivoisin, että Kela olisi esimerkiksi siinä tiennäyttäjä, että palvelut olisivat verkkoesteettömiä. Meillä on useita opiskelijoita, esimerkiksi näkövammaisia tai muita, jotka voivat olla vaikeassa tilanteessa näiden verkkoon siirtyvien palveluiden edessä, jos tämä verkkoesteettömyys ei toteudu.

Olen itse samaa mieltä, että perheelliset opiskelijat ovat kovassa paikassa meidän yhteiskunnassamme, ja tämä huoltajakorotus on varmasti sellainen asia, joka on syytä pitää esillä silloin, kun valtiomme talous sen suinkin vain sallii.

Ja myös olen tehnyt esityksen — mistä edustaja Hoskonen edellä puhui — näistä tulo-rajoista. Nuoret opiskelijat, tai vanhemmatkin opiskelijat, ovat itse asiassa ainoa ryhmä, jota Suomessa ahkeruudesta rangaistaan. Sen takia voisimme ajatella niin, että opintotuen saisi siitä, jos opinnot etenevät tavoiteajoissa, ja voisi vaikka tavoiteaikoja hivenen tiukentaa ja tätä kautta kannustaa. Eli se olisikin tietyllä tavalla osoitus siitä, että opinnot menevät siinä tahdissa kuin on yhdessä sovittu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2017 vp

15.12 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä tietysti iso huoli on se, miten Kela aikoo selvitä tästä tehtävästä, kun tuntuu, että sille hyvin lyhyessä ajassa kasautuu todella paljon lisätyötä. Siirto on varmaan perusteltu, niin kuin täällä on todettu, ja on hyvä, että näitä käytäntöjä selkeytetään ja yhdistetään, mutta olisiko ollut hyvä miettiä tämä ajankohta vähän myöhemmäksi, sillä Kela on nyt niin täynnä ja työllistetty, että tästä saat-
taa tulla sitten vielä kaikkea muuta toimintaa hidastavaa toimintaa? Että olisi voinut ehkä yhdellä vuodella siirtää tätä.

15.13 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kuulin täällä, että edustaja Östman oli pitänyt ihan erinomaisen puheenvuoron koskien opintotukiasiaa laajemmalti elikkä siitä, että puolueena olemme jo pitkään täällä salissa olleet ajamassa perheellisten opiskelijoitten elämäntilanteen parantamista.

Sinällänsä tässä itse esityksessä nyt on kysymys näitten tietojen yhteensaattamisesta, mutta on todellakin tärkeää huomioida se, mikä tässä koko salissa ennen joulua keskustelun yhteydessä nostettiin esille, eli että olemme huolestuneita: vaikka sinällänsä opintotukien tehdyt muutokset ovat lähestulkoon kaikille olleet hyväksi, erityisesti perheellisten opiskelijoitten aseman heikkeneminen nousi yhteisenä huolena esille.

Ja siinä mielessä täytyy nyt toivoa, että — kun tässä puoliväliriihtäkin käydään — tässä nyt olisi sitten myös hallitukselle vahva viesti, että tämä heikennys, mikä nimenomaan perheellisiä opiskelijoita kohtaa tämän asumistukiasian muutoksen suhteen, tulisi nyt korjattua, ja pidämme tätä äärimmäisen tärkeänä. He kuitenkin, jos katsotaan näitä opiskelijaryhmiä, ovat niitä niin sanotusti köyhimmistä köyhimpiä elikkä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia. Joten terveisiä sinne hallituksen pöytään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.